

"Bu yazı 5 alt başlıktan oluşmaktadır. Her bir alt başlık yazılardan uzun alıntı/özet yapılan yazarların emeğidir. Yazarların üretimlerini alıp kendi dilimize çevirmeyi yakışıksız bulmadığımız gibi yazarlara da saygısızlık olacağı inancıyla ve ufak - tefek katkılarla; konu işçi sağlığı olunca meseleye temel olarak ve İşçi Sağlığı - Güvenliği 20011 Kongresi bağlamında nasıl yaklaşılması gerektiğini paylaşmak istedik..."

EMEĞİN SAĞLIKLI OLMA 'HAKKI'* NIN ÖRGÜTLENMESİ İŞÇİ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ 2011 KONGRESİ NASIL OKUNMALI?

Dr. Levent KOŞAR

TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi Editörü

Olgular ve olaylar hareket halindeki toplumların devinimlerinin görüngüleridir. Görüngü ile gerçeklik arasındaki fark nedeniyledir ki, yüzeysel olanın ardındaki gerçeğe ulaşabilmek için bilime ihtiyaç duyulur. Bilimsel çaba gerçeğe ulaşabilmek için hareketin yasalarına dayanmak ve bu yasalardan yola çıkarak görünenin ardındakine ulaşmak zorundadır. Diyalektik yöntem bu nedenle bize bir yandan hareketin genel yasalarını verirken, diğer yandan da yöntemleştirilmiş haliyle bilimsel pratiğin kendisi haline dönüşür. Böylece olay ve olgular bütün karmaşıklığı içinde kavranabilir ve harekete neden olan çelişki açığa çıkartılabilir. Diyalektik yöntem ancak ele alınan bilimsel nesneye hareket halinde uygulanabileceği, bunun dışında oluşan her bilgi metafizik ve formel nitelik taşıyacağı için, doğaldır ki aynı zamanda tarihsel olmaktır. Eğer bilimin konusunu toplum oluşturuyorsa, bu nedenlerle tüm toplum bilimleri tarih biliminin alt kümelerine dönüşür.

Tarih bilimi toplumu çeşitli görünüşleri ile kendisine konu edinebilir. Toplum bir haliyle kadın ve erkeklerden, bir başka haliyle uluslardan veya sınıflardan müteşekkil bir bütün olarak alınabilir. Toplumu oluşturan unsurların ilişkilene biçimle-

rindeki bu farklı görünüşler son tahlilde üretim ilişkilerinden kaynaklanan görüngülerdir. Doğal olarak bir toplumu ister cinsiyetler toplumu, ister tanımlanmış veya tanımlanmamış uluslar toplumu ya da sınıflar toplumu olarak alalım bu bileşenlerin arasındaki ayrımın kökeninde insanların üretim süreci içerisinde birbirleri ile girdikleri ilişkileri görürüz. Gerek kadın ve erkek arasındaki cinsel kimlikler üzerinden yaşanan ayrışma, gerek farklı ulusal kimlikler arasında yaşanan ayrışma ve yine en son farklı sınıflar arasındaki ayrışma üretim ilişkilerinin geldiği düzeye ilişkin ortaya çıkan ve temelde mülkiyet ilişkileri bağlamında kavranıp, analiz edilebilecek olgulara dönüşür. Hangi eksen- de ele alınırsa alınsın kökenine inilip egemen üretim tarzıyla ilişkileri açığa çıkarıldıkça farklı düzlemlerde görünür hale gelen sorun bir sistem sorunu olarak kesişmeye başlar. Öyle ise bir toplumda ortaya çıkan sorunların tümü o toplumun yapısını belirleyen ilişkiler toplamının (üretim ilişkileri) ürünü olarak ele alınmalı ve çözüm yolları da aynı çerçevede aranmalıdır. Yine bu nedendir ki, kökenini bireyin toplumla çelişkisinden alan tüm sorunlar ortak mücadele perspektifiyle tek bir mücadele programının konularını oluşturmalıdır.

Üretim ilişkilerinin geldiği düzeye bağlı olarak ortaya çıkan ve temelde mülkiyet ilişkileri bağlamında kavranması gereken; sınıf, etnisite ve cinsiyet üzerinden yaşanan ayrışmanın her biri kendi içinde ve bir biriyle bağlamli çatışki ve çelişkiler kümesidir. Konu işçi sağlığı olunca, üretim ilişkileri içerisindeki çatışki ile çelişkileri ve buradan çıkış perspektifini de İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi göstermiştir.

“Kongremiz; Dil, etnik köken, inanç, cinsiyet, cinsel yönelim ve benzeri alt kimliklerimizin gerçekliğini bir zenginlik olarak kabul ederek mücadelemizin bunları da kapsayacak şekilde örgütlenen sınıf-üst kimliğimizden yola çıkarak hedefine ulaşabileceğini belirlemiştir.” (1).

Ulusal kimlikler arasında yaşanan etnisite temelli çelişki ve çatışkida bir sömürü ilişkisi tanımlanırken, ezilen ulusun işçi/emekçisi aynı zamanda kapitalizmin çifte sömürüsü içindedir. Yine sınıfsal temeldeki sömürü zemininde etnisite ve cinsiyet çatışkısı-çelişkisi yaşayan işçi/emekçi ise sömürünün katlanan haliyle kapitalist üretim ilişkileri içinde varlığını sürdürmektedir.

Dördüncüsü yapılan İşçi Sağlığı ve Güvenliği Kongresi bu bakış açısıyla cinsiyet, ulus ve sınıf sorunlarını üretimin toplumsallığı ve temellükün bireyselliği çelişkinin ürünleri olarak işçi sınıfının tartışma gündemine taşımış ve bir mücadele hattının oluşması için katkı sunmaya çalışmıştır. Kongre Sonuç Bildirgesi önümüzdeki dönemde de tartışmanın konusu olacak eksik ve fazlalarına karşın bu temel bakış açısında kristalize olan ortak perspektifin dili olmuştur. DİSK-KESK-TMMOB ve TTB'nin Düzenleme Kurulu'nda görev aldığı ve 700 kişinin (farklı ulusal, cinsel kimliklere sahip işçi ve emekçilerin) “doğal ortağı” (İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi Birinci Duyurusu ve Sonuç Bildirgesi'ne bakınız) olarak katıldığı İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi önümüze bir kez daha örgütlenme sorununu temel gündem maddesi olarak koymuştur. Şimdi mesele; Kongre Sonuç Bildirgesi'nde ifadesini bulan, “devletten ve sermayeden bağımsız bir işçi sağlığı ve güvenliği politikası” oluşturmaya hizmet edecek bu “manifesto”nun “doğal ortaklar” tarafından nasıl okunacağı, hangi programa bağlanacağı ve bu programın hangi güçlerle hayata geçirileceğidir.

Milliyetçiliğin ve Şovenizmin İdeolojik Sisindeki Militarist Çalışma Düzeni

“Üretim ve ürün güvenliğinin öncelenip, emeğin sağlıklı olma hakkının gasp edildiği, emek-sermaye çelişkinin ve çatışkısının, milliyetçiliğin -şovenizmin ve cinsiyet ayrımcılığının körüklediği çatışma alanları ile iç içe geçerek çifte sömürü haline geldiği...” (1).

“İnsanlığın bir kısmının cehennemi bu dünyada görmek zorunda bırakıldığı bir zamanın tanıkları, cehennemi insansal tarihe sokan şeyin ne olduğunu, insanlığın neye kurban edildiğini anlama sorumluluğuyla karşı karşıyalar. Cehennemi insansal tarihe sokan şey, insanlığı bir tahakküm sisteminin nesnesi haline getiren şey, kapitalizmin hegemonik yayılımıdır. Bu hegemonik yapı içerisindeki düzen ve bu düzenin koruyucusu-kollayıcısı devlet, kapitalist üretim ilişkilerinin talep ettiği gibi kurulup devamını sürdürürken, bir yandan düzene uygun insanı biçimlendirme araçlarını, diğer yandan da bu düzeni muhafaza edecek aygıtları içinde taşıyan örgütlü bir güç olarak kurumsallaştır. Aslında modern egemenlik sisteminin yapısı gereği militarist olmasına yol açan şey, bu sistemin bir yandan özel bir çalışma ve dolayısıyla disiplin düzeni talebine, diğer yandan da korku ve güvenlik talebi gerilimine dayanmasıdır.

Bu bağlamda modern çalışma yaşamında ‘fabrika’nın sembolize ettiği şey, hiyerarşik bir toplumsal düzenin kendisidir ve modernite öncesi ordulara ait olan disiplin, düzene uyma ve önceden belirlenmiş, bildirilmiş eylemi gerçekleştirme niteliğiyle donatılmıştır. Bu, militarizmin modern toplumda sadece orduların bir karakteri olmayacağı, bizzat toplumsal düzenin yapısının militarist olması gerektiği anlamına gelir ve militarist bir toplum yapısı da ancak ona uygun bir değerler sisteminin tesisıyla devam edebilir... Ve fabrika, herkesin işlevi ve değerinin bu fabrika düzeninde konumlandığı yere bağlı olduğu bir düzenlemedir. Kimsenin bu işlev dışında bir tanıma sahip olmadığı fabrika düzeni, emekçiyi fabrika düzeninin belirlenmiş bir ögesine dönüştürdüğünde aslında onun otonomisini de ortadan kaldırmıştır. Artık bu düzen içinde emek dönüştürücü bir etkinlik değil, kendisi dışında belirlenen bir modele uygun üretim etkinliğinin, bir imalat etkinliğinin ögesi haline gelir. Eme-

ğin niteliksizleştirilmesi, emeğin öznesinin, taşıyıcısının da niteliksizleştirilmesi demektir...

Modern toplum, bu çalışma düzeneğinin insansal yaşamın tüm alanlarına yayıldığı bir toplum düzenidir. Bu toplumda herkes indirgendığı işlev nedeniyle bir tekilliğe kapatılmıştır ve bu tekil varoluşlar arasındaki mümkün tek bağ, sistemin tesis ettiği düzeneğdir. Bu nedenle sistem düzeneğin işleyişini engelleyecek en ufak bir 'uymama' halini görmezden bile gelemez. Çünkü bir 'uymama' sistemin, makinenin, fabrikanın işleyişinde aksaklık yaratacak ve bozacaktır...O halde, kapitalizm tarafından inşa edilen sisteme, devlete ve onun ilkelerine bağlanma ve bu ilkelere uygun eylemi gerçekleştirme ödev ve yükümlülüğüne dayalı bir ahlakın da bizzat yaratılması gerekir. Bu tür bir ahlakın içerildiği değerler manzumesi sistemin kendi mantığını dayattığı ideolojiyle açığa vurulur. Kendi insanlık halini kavrayamayacak kadar kendisine ve aslında kendi hiçleştirilmesine yabancılaşan bir insansal varoluşun, insanı tarihin öznesi olmaktan çıkararak bir yabancılaşma halinin bir nitelikmişçesine insanlarca taşınabilir olmasını mümkün kılan şey, bu ideolojidir. Yapma bir toplumsallık bağının, doğal bir nitelikmişçesine taşınabilmesini mümkün kılan, milliyetçiliktir. Açık edilmeye çalışıldığı üzere militarizm, yalnızca ordulara ait bir nitelik değildir ve milliyetçilik militarist bir devlet-sistem düzeninin ideolojisidir. Militarizmin yalnızca savaş durumlarında içine girilen bir yaşayış hali olmadığının, belli bir üretim ilişkisi ve bu ilişkiye uygun yaşama modelinin yapılandırılması demek olduğunu göstermeye çalışan bu açıklamaların doğrudan gösterdiği şey, militarist bir devletin-sistemin bekasını ancak milliyetçi bir ideoloji aracılığıyla sağlayabileceğidir" (2).

Toplumda anarşi olarak görülen sermayeler arası rekabet her sermaye çevriminde kar oranlarının düşme eğilimine ve merkezileşme/yoğunlaşmaya bağlı olarak arttıkça, fabrikada otorite kaçınılmaz hale gelir. Sınıf içi rekabet, sınıflar arası savaşın barometresidir. Böylece sömürünün tüm cepheleleri fethedilmeye, asıl zaferin karlılık tablolarında görüleceği muharebeler kazanılmaya çalışılır. Patlayan ister Adana'da baraj kapağı, Ostim'de oksijen tüpü ya da Robotki'de F16'lardan "kaçakçılar"ın üzerine gönderilen bombalar olsun amaç hep aynıdır: Kar daha fazla kar, kan daha fazla kan.

Bu kan, ter ve gözyaşı ile sulanan toprakların tek iklimi rızaya karşı isyandır. Ve her isyan, adı konsun ya da konmasın, anti-kapitalist yani milliyetçiliğe, militarizme, sömürgeciliğe, sömürüye karşı ve mutlaka emekten yana olmaktadır.

Kürt sadece yaşadığı topraklar dörde bölünmüş, birbirine hasret, kendi topraklarında kaçak bir halk demek değildir. Kürt, fabrika kapısında ucuz işgücü, işsizlik oranlarında yüzdesi yüksek, meslek hastalığında kot kumlamada silikozis, mevsimlik tarım işkolunda "trafik kazası" ve Karadeniz'de fındık, Çukurova'da pamuk, çöpten toplanan pet şişe, varoşlarda gecekondu, aşısız çocuk, aç uykusuz gecenin adıdır. Kürt piramidin en altı, baldırı çıplakların acıyan, kanayan nasırlaşmış tabanıdır.

Çıplak militer zor olarak milliyetçiliğin, şovenizmin ideolojik sisinin en yoğun yaşandığı Kürt coğrafyasında karşımıza çıkan patlamalar ile militarist çalışma düzeninin sanayi merkezlerindeki iş cinayetlerine neden olan patlamaların, bu topraklarda sistemin-devletin farklı yerelliklerdeki, ancak aynı ortak paydadaki yansıması olduğunu görürken; Bu iklimde, işçinin/emekçinin sağlığını konuşmanın dili anti-kapitalist olduğu kadar, antimilitarist, anti-sömürgeci, anti-şovenist olmak zorundadır.

Çünkü; Emperyalist paylaşım savaşı sonrasında etnik ezilme ilişkisi yaşayan Kürtlerin kendi iradesi dışında dört parçaya bölünmüş topraklarında dilleri yasaklanmış, kültürleri parçalanmış/dağıtılmaya çalışılmış, iktisadi yaşam birliği sınır çizgileri ve mayınlarla engellenmiş haliyle varlığını sürdürmek için ulusal-özgürlükçü bir arada duruş-direniş yaşadıklarını tüm insanlık görüyor. Köyleri yakılan, topraklarından sürülen ve diasporada yaşam mücadelesi veren Kürtler aynı zamanda emperyal paylaşım savaşının oluşturduğu sınırlar içerisinde çalışma hayatını Kürtleştirmişlerdir (3). Kürtlerin bu işçileşme süreci etnisite temelli ulusal kimliklerine sahip çıkmanın yanında onlarda sınıf kimliği aşılmasını da beraberinde getirmiştir. Çalışma hayatının son derece güvencesiz iş kollarında çalışmak zorunda bırakılan ve aynı zamanda çalışma hayatı içerisinde Türk milliyetçiliği ve şovenizmin baskısıyla ezilme ilişkisine mahkum edilenlerin, meslek hastalığı tanısı alarak adeta toplu ölümler diyebileceğimiz "kot kumlama işi"ne bağlı "silikozis

hastalığı”ndan hayatlarından olduklarını ve bunların da Bingöllü, Muşlu, Diyarbakırlı Kürt işçiler olduğunu görüyoruz. Belirtilmesi gereken bir konu da; iş kazalarının ve iş kazalarına bağlı ölümlerin, iş cinayetlerinin yoğun olduğu inşaat yapım iş kolu ile mevsimlik geçici iş kollarından olan “tarım iş kolu”nda, İşçi Sağlığı ve Güvenliği Kongresi’nde kendilerini anlatan “atık kağıt toplama işleri”nde...çalışan Kürt işçilerin/emekçilerin üretirken tükendiğini görüyoruz.

Yine “kaçakçı” adıyla yaftalanan gencecik Kürt canların Robotski’de toplu imhası, onların kendi iradeleri dışında dört parçaya bölünen yaşadıkları topraklar(ı) içinde “iktisadi yaşam birliği”nin bölünmesine karşı hayatta kalma mücadelesi olarak tüm insanlığın yüzüne çarparken, yaptıkları işin canlarından olma pahasına yaşam mücadelesi olduğu yorumlanmalı ve militarizmin-milliyetçiliğin-şovenizmin yapılan işle bağlantısı kurulmalıdır. Burada militer kıyım ile iş cinayetinin Robotski’de kristalize olduğunu da görmek lazım. Çünkü bir zamanlar ulus-devlet sınırları içinde “baldırı çıplak” olarak yaftalanan işçiler şimdi emperyal anlaşmalar ile halklara rağmen çizilen sınır bölgelerinde karşımıza “kaçakçı” olarak çıkıyor! Ama kaderleri değişmiyor: “Baldırı çıplak”lar fabrika denilen işliklerde, “kaçakçılar” ise “çatısız fabrika” denilen işliklerde ölümle buluşuyor. Evet! Emperyalizm, kapitalizm öldürüyor.

Ulusal kimlikler arasında yaşanan etnisite temelli çelişki ve çatışkının üzerine kapitalizmin binlerce yıldır var olan cinsiyete dayalı işbölümünün çöreklenmesi, çelişki ve çatışkını da derinleştirmekte, kadın ve erkek rolleri keskinleşmekte, işçi sınıfı içinde “dezavantajlı bir grup” olarak kadınlar ortaya çıkmaktadır. Bu noktada ortaya çıkan tablo ‘kadın işçi’ terminolojisi ile ifade edilebilecek boyutun çok ötesinde bir manzara sunmaktadır. Öyle ki “geleneksel kalkınma anlayışı aslında kadınlara hane içinde, esas itibarıyla ev işi yapan, çocuk doğuran, büyüten, bakanlar olarak görmekte, cinsiyet temelli iş bölümünü doğal kabul etmekte ve hane refahı arttığında ekonomik büyümeyle birlikte kadının durumunun da düzeleceğini varsaymaktadır.” (4). Böylece kapitalizm açısından kadının hem ev içinde hem de evin dışındaki çalışma yaşamında işlev görmesi, mevcut ataerki düzenin sürdürülmesiyle olanaklı hale gel-

mektedir. Toplumun içine itildiği bu muhafazakarlık tıpkı milliyetçilikte olduğu gibi “sürdürülebilir” olmalıdır. Çünkü “hane dışında yani işgücü piyasasına katılıp, gelir getirici bir iş ya da ücretli bir iş bulmak istediği vakit kadınlar, hane içindeki bu yükümlülükleri-özellikle çocuk, yaşlı ve hasta bakımı vb- kadını doğrudan işgücü piyasasında istenmeyen ya da bu özellikleri nedeniyle daha düşük ücretle çalıştırılması meşru kabul edilen bir işgücü kategorisi haline sokmaktadır.” (4). Yani iş yaşamında kadınların eteklerine dolanan bu yükümlülükler onların erkeklere göre daha az ücret almasıyla sonuçlanmaktadır. “Genelde gözlenen bu durum 100 birim kazanan bir erkekle aynı işi yapan bir kadının 80 birim para kazanmasıyla gözler önüne serilmektedir. Yapılan işin niteliğine göre değişen bu oranın makası, ironik bir biçimde bakım işlerinde genişlemekte, toplumsal cinsiyet rollerinin devamı olan işler evin dışında dahi olsa kadınlar için para etmemektedir. Kapitalizmin bir parça ehlileştiği dönem olan sosyal refah devleti dönemindeki sosyal politika uygulamalarının neoliberal dönemde sona ermesi, kadınların bedeli ödenmeyen ve görünmeyen ‘yeniden bakım emeği’ni bu sosyal politika uygulamalarını ikame etmesiyle sonuçlanmıştır.” (5).

Kadınların sermaye için emeğin yeniden üretimi işlevi gündeme geldiğinde, sermaye sınıfının ve kapitalist devletin kulağının üzerine yattığı görülmektedir. TÜİK Zaman Kullanımı Araştırması’nın bildirdiğine göre çalışmayan bir kadının bir mesaiye yakın bir süre(5 saat 17 dakika) hanehalkı ve hane bakımı için harcadığı emek hiçbir şekilde sayılmamaktadır ve kadın sosyal güvenlik sisteminin dışında kalmakta, gerçek ücretinden mahrum bırakılmakta, eve kapatılmaktadır. Böylece bir geliri olmadığı için ve ücretli emek sürecine katılmadığı için hayatta kalmak için kadın bir başkasının-kocasısı ya da babası- ücretine mahkum edilmektedir. Diğer yandan çalışma yaşamında da “kadınlar sermaye için ucuz, itaatkar bir işgücü” sunarak esnek üretim için ideal işgücü oluşturmaktadır (6).

“Ataerki normları içinde kadının yeri olarak tanımlanan evi, sağlıklı, mutlu, bakımlı çalışanların üretim alanı olarak kullanan sermayenin 80 sonrası politikası evin bir üretim alanına dönüşmesidir. Evde üretim, sermaye için bir yandan bütün maliyetlerini ucuzlatırken, diğer yandan hiçbir risk

almadığı bir üretilir. Böylece işyerini kiralamak, işyerini ısıtmak, işyerini aydınlatmak gibi bütün bu maliyetlerden kurtuluyor ve bütün riski işçiye/emekçiye aktarıyor. Evde çalışan kadınların üzerinde kurulan muhafazakar, liberal emek rejimi, evi ve kadını piyasaya ucuz emek olarak ve güvensiz çalışma olarak atmasıyla, düzenleyici, yapılandırıcı hiçbir mekanizmaya izin vermemesiyle liberal özelliklerini sergiliyor. Yine kadını eve hapsedmesiyle, sosyal yaşamdan çekmesi, ev dışındaki çalışma yaşamından uzak tutması, çalışan kadın olarak göstermemeye çalışmasıyla ve bunu yaparken yeniden üretim faaliyetini sürdürme yüküyle muhafazakar özelliğini gösteriyor.” (7).

Ve İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi'nin doğal ortağı olan “Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Sendikalaşıyor” iken, bakın ne diyorlar: “Kadın olarak yaşadığımız sorunlar, ev-eksenli çalışmamızla iç içe. Yani kadınlarla dayanışmak önemli bizim için. Tek tek kadınlarla da, kadın örgütleriyle de dayanışma geliştirmek istiyoruz...Bizler işçiyiz. Ama çalışması görünmeyen, emeği yok sayılan, işçi olduğu tanınmayan işçileriz...Her türlü işçi kesimi, bizim potansiyel müttefikimizdir.” (8).

Militarist Düzen Bağlamında İşçi Sağlığının Tarihsel Zemini

“Sağlık için mücadele ve mücadele için sağlık anlayışı ile yola çıkan, meşruiyetini emek-sermaye çelişkisindeki emeğin sağlıklı olma hakkından alan,” (1).

‘Sabah dualarının yerini tutan’ sermaye yanlısı medya verilerinden ve yaklaşımlarından ayrıksı durarak, “emek verimliliğinde 1997’den 2010’a gelindiğinde yüzde 47.4 artış varken, iş kazası ağırlık hızında ise yüzde 21 ve ölümlü iş kazası sayısında da yüzde 35 artış tespit edildiğini” gören ve emek-sermaye çelişkisinin işçi sağlığındaki rakamsal karşılığı ve teşhiri olan bu durumu, aynı zamanda ‘emeğin sağlıklı olma hakkı’na yönelik verilen mücadelenin anlaşılır bir zemine taşınarak meşruiyet kazanmasına hizmet eden teorik bir kapı aralamak gerekiyor... Çünkü;

“Gün geçmiyor ki bir işyerinden, bir maden ocağının önünden çığlıklar yükselmesin. Ölenlerin sayısı eğer haber kanallarında yer bulacak kadar çok değilse, acı dolu haykırışlardan sınıfın bütünü- nün haberdar olması neredeyse imkansız gibi. Sını-

fin sesini ortaklaştıracak araçların yokluğunda, bir maçta sakatlanan futbolcunun, eşini aldatan şarkıcının haberleri toplumsal dokunun gözeneklerine nüfuz ediyor. Bırakın bir uzvunu makinelerin azgın dişleri arasında kaybedenleri, bedenleri toprağın altında aylarca kalanların çığlıkları bile mahkeme koridorlarında sönmekten başka bir seçeneğe sahip olamıyor... İster çaresizlik, ister çürümüşlük deyin, ölümlere diğer işçilerin tepkisi boşalan işe kimin gireceğinden öteye gidemiyor. Her çıkan yasa, tüzük ve yönetmelik işçi sınıfının çalışma ve istihdam şartlarını kuralılaştırırken, sermaye git-tikçe pervasızlaşıyor...

Evet! Önümüzdeki süreç için tarihsel bilincimizden başka umut etmemizi gerektirecek hiçbir neden yok gibi. Manipüle edilmiş istatistik veriler ne söylerse söylesin yedek emek ordusu gün geçtikçe büyüyor; sermaye sınıfı en geri ideolojik desteklere dayanarak sınıfın örgütsüzlüğünde hegemonyasını yaygınlaştırıyor; kapitalizm içine düştüğü krizden çıkış için girişeceği en kanlı boğazlaşmaya hazırlanırken işçilerin kan ve terleri üzerinden güç toplamaya çalışıyor. İşyerlerinden gecekonduların üzerine yayılan is ve yanık kokusu, iç çekişler, öfkenin içinde çöreklenildiği çaresizlik, vicdan ve ahlak söylemlerinin duvarlarında yankılanıyor. Sınıfsal ve tarihsel bilince yaslanmamış, bilimden beslenmemiş her bireysel veya toplu başkaldırı/isyan, referansını vicdan ve ahlak söylemlerinden alıyor. Sınıfın umarsızca sığındığı bu meşruiyet sarmalı, sınıf hareketinin her ileri atılımını sermayenin islahından öte bir talepten ileri götürüyor...

Vicdana ve ahlaka davet ettiğimiz her kapitalist size şöyle diyecektir: ‘İyi hoş ama senin bu safiyane talebini yerine getirirsem iflas ederim ve senin işçi kardeşlerin de işlerinden olurlar’. Sermaye mantığı için oldukça rasyonel olan bu paradigmanın içinde kalındıkça her bir işçi ve onun ailesi için vahim sonuçlar içeren koşulları meşrulaştırmak hiç de zor olmayacaktır. Egemen yapının sınırlarını aşmayı bir an bile düşünmeyen kapitalizmi ehlileştirme taraftarlarının ‘insan hakları’ söylemi sınıf savaşımının referans noktası ilan edildikçe, tek çıkış yolunu adliye koridorlarında aramaktan başka çare kalmayacaktır...İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinin 17. Maddesi’nde yer alan özel mülkiyet hakkını tartışma konusu bile yapmazlarken, sosyal

güvenlik ve çalışma hakkını bildiriye sokmayı marifet sayarlar. Oysa ki 17. Madde ile birlikte bildiri, her bir maddesi her gün defalarca ihlal edilmek zorunda olan vicdan ve ahlak sahibi kapitalizmin manifestosundan öte bir anlam taşımaz... Sorunu sınıfsal mecrasından çıkarıp kul hakkı düzeyine indirgediğinizde gerçek muhataplarından da arındırılmışınız demektir. İşte bu aklın egemenliği nedeniyledir ki işçi sağlığı ve güvenliği meselesi bugün sendikalardan daha çok meslek oda ve birliklerinin ilgi alanına girmektedir.” (9).

“Kongremiz; Üretim araçlarının özel mülkiyeti temelinde kurulan sistemde, günlük yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında da taraf olmamız gerektiğini, bu alanın salt hukuksal ve sendikal mücadele-örgütlenme alanına sıkıştırılmayacağını, bilimsel-politik-siyasal bir mücadele alanı olduğunu benimsemiştir. Kongremiz; işçi sağlığı ve iş güvenliği sorununun, gerçek anlamda, üretimin toplumsal oluşu ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkinin ortadan kalkacağı bir üretim biçiminde çözümleneceğini, ancak bu gün için barış, demokrasi ve özgürlük mücadelesi kapsamında, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda, daha ileri mevziler kazanmak için yoğun bir mücadele verilmesi gerektiğini karar altına almıştır.” (1).

“İşçi sağlığı ve güvenliği meselesi tarihten ve gerçeklikten kopuk sınıf dışı bir zeminde tartışılır ise; iş kazaları ve meslek hastalıkları da ‘önlenebilir’ ve ‘önlenebilir’ olarak iki ayrı ayrıma tabi tutulur. Böyle bir tartışma eksenini meseleyi patronun niyetine ve patronun sorumluluğunu da ancak önlenebilir iş kazası ve meslek hastalığına indirger. Böylece üretim tarzının bütününe ilişkin tartışmalar ve sorgulamalar da baştan konu dışına itilmiş olur... Patronlarla işçi sınıfı arasında, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının ne kadarının önlenemez, ne kadarının önlenemez olduğuna ya da hangilerinin önlenemez hangilerinin kader olduğuna dair bir tartışmadır, sürer gider... Oysa bu tartışmayı maddeci tarihsel materyalist bir zeminde sürdürmek istersek: Marx’ın sermayenin ilkel birikimi olarak adlandırdığı dönemde tarih sahnesine ilk kez özgür işçi çıkar. İşçi iki anlamda özgürdür. İlkin kendi üretici potansiyeli üzerinde söz sahibidir ve ikincisi üretim araçlarından serbestleşmiş durumdadır. Böylece emek metalaşır ve emek-gücü olarak pazara sunulur... İşçinin emek-gücüne bir meta

olarak sahip olması, onu, üretim ve geçim araçlarının sahibi kimliği ile kapitalistle karşı karşıya getirir. Bu ilişki meta sahiplerinin arasında kurulan, hukuksal olarak eşitler arası bir ilişkidir, sözleşmedir... İşçi ile kapitalist arasındaki bu ilişki, özü itibarıyla herhangi bir mübadele ilişkisinden farklı değildir. Eşitler ilişkisidir. Ancak eşitler arasında son sözü her zaman güç söyler. Son tahlilde sözleşmenin güçler arasında bir çatışmayı bağrında taşıyor olması, ekonomik düzeyin, politik düzeyde kendisini ifade edişin kaynağını oluşturur. Bu nedenle her bir tekil sözleşme, sonal olarak sınıfsal karşı karşıya geliş potansiyelini içinde taşır. Eşitlik ilişkisinin kırıldığı her durum, sözleşmenin ihlali anlamına gelir. Sözleşmenin ihlali ise iki şekilde gerçekleşebilir. Bunlardan ilki kapitalistin işçinin ona kiraladığı emek-gücüne değerinin altında bir ücret ödemesi, ikincisi ise kapitalistin emek üzerindeki tasarrufunu emek-gücünden işçinin fiziksel/biyolojik bütünlüğüne doğru genişletmesidir... İşte bizler meseleyi bu anlamda ve Marx’ın ‘emek yağması’ dediği içerikte kavrayıp, iş kazalarını, iş cinayetlerini ve meslek hastalıklarını da bu zeminde ele alıyoruz.

Ancak denebilir ki, özel mülkiyetin ortadan kalktığı, üretimin toplum tarafından planlandığı bir sistemde de üretim sürecinde üreticiler risklerle karşı karşıya gelecektir. Bu doğrudur. Ancak nasıl ki, özgür üretici kendisi için üretim yaparken karşılaştığı olumsuz sonuçlardan ancak kendisi sorumlu oluyorsa işçinin üretim sürecinin ürünleri üzerinde söz sahibi olduğu, üretimin toplumsallığı ile temellükün bireyselliği arasındaki çelişkinin son bulunduğu bir toplumda da üretici kimliği ile birey kendi eyleminden sorumlu olacaktır. İşte böylesi bir toplumda iş kazalarından ve meslek hastalıklarından ‘cinayet’ olarak söz edilemeyecektir.” (9).

İşçi Sağlığının Tarihsel Zemini Bağlamında ‘İşçi Sağlığı’ Kavramından ‘İş Sağlığı’ Kavramına Geçiş

“XIX. Dünya İş Sağlığı Kongresi’nin Ardından İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri İle Sermayeye Artı Değer Nasıl Yaratılır?” (10) ile “İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi Sonuç Bildirgesi” yazılımlarının içeriği kimlerin hangi kavramlarla ve içerikle hangi sınıf aidiyetlerine denk geldiğini göstermektedir.

“Son yıllarda çalışma hayatı ile ilgili yazında önemli bir değişiklik göze çarpmaktadır. Bu değişiklik ‘işçi sağlığı’ kavramından ‘iş sağlığı’ kavramına geçiştir. En somut ifadesini 2000 yılında 618 sayılı KHK ile yeniden düzenlenen Çalışma Bakanlığı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Genel Müdürlüğü’nün görev ve yetkilerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin değişiklik yapılırken bulan bu kavram değişikliği, bu tarihten itibaren ‘bazı çevrelerce’ kullanılmaya başlanmıştır. Bu değişiklik en somut ifadesini de son olarak 4857 Sayılı İş Yasası’nda bulmuştur. Ve böylece çalışma yaşamında ‘işçi sağlığı’ kavramından ‘iş sağlığı’na dönülmüştür.

‘İşçi sağlığı’ kavramı yerine ‘iş sağlığı’ kavramına geçişle birlikte koruyucu çerçevenin öznesinin değiştiği ifade edilmekte ve artık işin kendisi özne olarak değerlendirilmektedir...Mevzuatta köklü bir dönüşümü belirten bu durumum arkasında sermaye mantığı yatmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde sermaye birikiminin istikrarı ve sistemin sürekliliği için, emeğin yeniden üretimini düzenleme ihtiyacı devlete işçiyi koruyucu çerçeve oluşturması zorunluluğunu getirmişken; ‘iş sağlığı’ kavramına geçişle birlikte, emeğin yeniden üretimi için korunması ilkesinden vazgeçilerek üretimin sürekliliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Bu açıdan bakıldığında asıl değer kaynağı olan emek-gücünün somutlaşması esnasında ortaya çıkan risklerin giderilmesi ve emeğin tehlikelere karşı korunması yerine üretim sürecinin bütününe dair maddi ve maddi olmayan üretimin kendisi korunmaya alınmıştır...Önceleri işveren tehlike sorumluluğu nedeniyle işyerinde gerekli olan bütün önlemleri almış dahi olsa meydana gelebilecek bir iş kazası ya da ortaya çıkan meslek hastalığından dolayı sorumlu tutulurken, ‘işçi sağlığı’ndan ‘iş sağlığı’ anlayışına geçişle işverenin kusursuz sorumluluğu kaldırılmaktadır/kaldırılmıştır.

Bu tartışmanın ana eksenini oluşturan kavram olan ‘işçi sağlığı’ kavramının tarihsel açıdan ortaya çıkışını ele almak, üretim ilişkilerinin ve devletin buna uygun olarak nasıl yeniden yapılandığını görmek açısından önemlidir...Emeğin yeniden üretimini sağlayıcı mekanizmalar ve kurumsal düzenlemeler tarihsel süreç içerisinde ‘işçi sağlığı’ndan ‘iş sağlığı’na nasıl geldiğini de anlatmaktadır. Bu süreç içerisinde, emeğin yeniden üretimi açısından

işçinin gelir istikrarının sağlanmasının yanı sıra sağlık ve uzun vadede sigorta sistemi aracılığıyla toplumsal korunma mekanizmalarının geliştirilmesinden, sermaye birikimi için işgücü maliyetlerinin düşürülmesinin en büyük parçasını oluşturan sosyal ücrete ve emeğin yeniden üretimine dönük politikalara saldırı konumuna gelinmiştir. İşçi sağlığı hizmetlerine de bu dönüşüme ve saldırıya uygun bir ‘değer’ verilmiştir ve doğal olarak sermaye, emeğin yeniden üretimine yönelik olan emeğin sağlığını koruyucu çerçeveden bu süreçte vazgeçmiştir. Üretim dışı kalemlerde işçinin korunmasından kendisini geri çeken sermaye, bir süre sonra da çalışma alanlarında işçi sağlığından elini çekmiştir... ‘İşçi sağlığı’ kavramından ‘iş sağlığı’ kavramına geçişin kısaca tarihsel öyküsü budur.” (11).

Evet! İşçi Sağlığı Meselesi Üretim İlişkilerinin Ürünüdür

“Sağlığın üretimle birlikte toplumsallaştığı ve üretim sürecinden bağımsız olmadığını ve söz konusu işçi sağlığı olunca bu durumun daha çarpıcı olarak karşımıza çıktığını görüyoruz.

İktisadi-siyasi temelın izin verdiği ölçüde etkinlik alanı olan, kültürel bir mesele olarak tarif edilemeyecek kadar ideolojik/siyasal bir konu olan işçi sağlığı meselesi; işçilerin üretim araçları karşısındaki konumlarından, ücretli emeğin durumundan, işçi sınıfı mücadelelerinin seviyesinden, sermaye birikiminin özelliklerinden vs. ayrıksı değildir...Ve bir kez üretim ilişkileri ile işçi sağlığı arasındaki bağı tanımlayınca, daha soyut düşünmenin de kapısı aralanmış oluyor.” (12).

İnsanlıktan neredeyse düşünmeyi terk etmesi veya kendisine dayatılan çerçevede fikir üretmesi, popüler ve aktüel olan yaşamın ardına takılması istenirken, ‘aktüel-politik pratik’ daralmadaki körleşmenin ‘teorik-pratik’ yaklaşımı da engellediğini biliyoruz. Oysa ki, soyutlama kavramı metafiziğin yetersizliğini sergilerken, somut yaşamdan kopuk ‘soyut’ kurallar türetmeyi değil, somutun zenginliğini kavramaya çalışan haliyle bilimselliğin ta kendisidir.

Soyut düşünmenin araladığı kapıdan içeriye girip, tarihsel maddeci materyalist çerçevede işçi sağlığına bakarsak; Üretimin planlanmasının inisiyatifini işçi sınıfının elinde olmadan sağlığın geliştiril-

lip korunmasının mümkün olmadığını görürüz. Ve işçi/emekçi sağlığına yönelik tarihsel maddeci materyalist yönetime göre bir irdeleme yapılırsa; “üretici güçlerin gelişmesinin belirli bir aşamasına karşılık gelen üretim ilişkileri, bu ilişkilerin ürünü olan ve çoğunlukla var olan ilişkileri korumaya yönelik gelişmiş tüm toplumsal mekanizmalarla birlikte üretim tarzı olarak genellendiğini ve sağlık hizmetlerinin de bir üst yapı kurumu olarak üretim tarzının içinde yer aldığını, üretim tarzları değiştiğçe sağlık hizmetinin de niteliğinin değiştiğini yazının bütünselliği içinde yakalamak mümkün olacaktır.” (12).

“Bu bağlamda ve soyutlama üzerinden yol alırken, burada kullanacağımız yöntemde dikkat edilmesi gereken bir özellik sosyo-ekonomik formasyon kavramıdır. Genellikle bir tarihsel kesitte bir üretim tarzının hakimiyeti de olsa önceki ve bazen nüve halinde bir sonraki üretim tarzının bazı özellikleri yan yana bulunur.

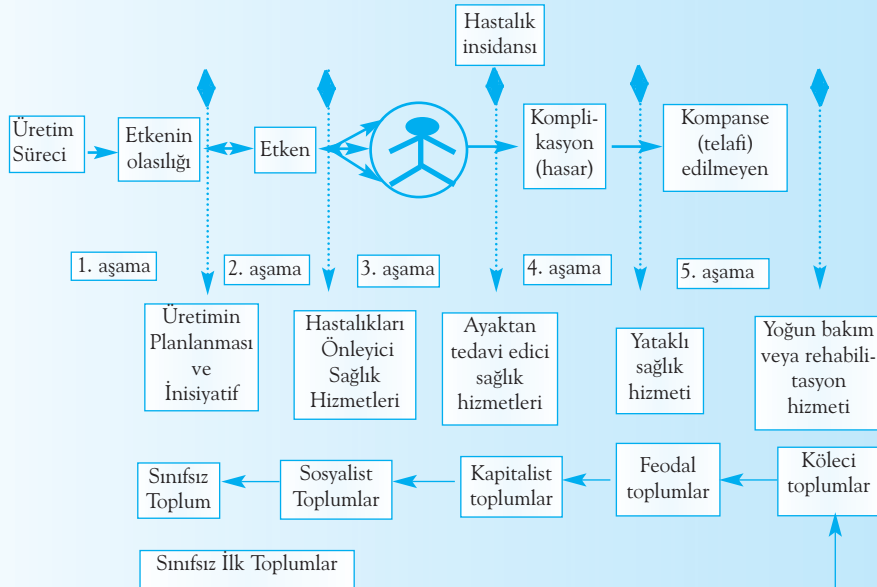
Şema da 5. aşamaya denk gelen toplum köleci toplum olarak tanımlanmıştır. Köle emeğinin yaygın olarak kullanıldığı bu dönemde emekçilerin hastalanması, hastalıklarının hızla ilerlemesi ve

ölüme terk edilmesi çok yaygın bir uygulamaydı. Emekçilerin üretimin planlanmasında inisiyatifi olması söz konusu bile olamayacağı gibi, sağlığın geliştirilip korunması da tartışma dışıydı. Hastalanma durumunda hekimler tarafından ücret karşılığı yapılan uygulamalar çoğunlukla özgür vatandaşlar içindi. Bütün uzlaşmaz sınıflı toplumlarda olduğu gibi, burada da köle sahibi için köle sağlığına yapılan yatırım bir kar-zarar hesabı içinde değerlendiriliyor olmalıdır. Sağlığa yapılan yatırım, köle emeğinin verimliliği ve yeni bir köle satın almanın bedeli bu soğuk, kanlı hesabın temelini oluşturuyordu.

Dördüncü aşamaya karşı geldiği düşünülen feodal toplum döneminde ise üretici güçlerin gelişmesine bağlı olarak emek verimliliği yükselmiştir. Feodal sağlık hizmetlerine bakıldığında şifahane, hastane gibi yataklı tedavi kurumlarının yaygınlaştığı görülür. Artık emekçiler hastalandıktan ve hastalıkları yatırılarak tedavi gerektirecek kadar ilerledikten sonra tedavi görebileceklerdir.

Halen içinde yaşadığımız kapitalist üretim ilişkileri içinde ise mekanizasyona, elektrifikasyona daha sonra elektroniğin kullanılmasına bağlı olarak emek üretkenliğindeki artış insanlığın yüzbin-

Şema-1: Tarihsel materyalist yönetime göre üretim tarzları ve sağlık hizmetinin aşamaları (Sol Meclis Sağlık Komisyonu tarafından yazılan “Sosyalist Türkiye’de Sağlık” isimli kitapdan alınmıştır.)

lerce yılda gerçekleştirdiği artışı kat be kat aşmıştır. Artı değer sömürüsü zamanın en küçük anını dahi değişim değerine çevirmektedir. Sömürü oranının yüksek tutulması sistem için yaşamsaldır. Bu nedenle işçinin üretim bandının başında geçirdiği veya ayrı kaldığı süre son derece önemli hale gelmiştir. Sistem, işçinin ilk yakınmalarının çıktığı dönemde duruma ayakta tedavi kurumları ile müdahale etmeye ve bir an önce çoğunlukla ağzdan alınan ilaçlarla üretime geri döndürmeye gayret edecektir. Bu nedenle kapitalizmin en gelişkin sağlık örgütlenmesi poliklinik hizmetleri olmuştur. En yaygın verilen hizmetler poliklinik hizmetleridir ve doğal olarak 3. aşamaya geçen işçiler için yataklı tedavi ve yoğun bakım hizmetlerini de örgütlemiştir. Son yıllardaki işyeri hekimliği uygulaması ise Türkiye’de modern üretim tekniklerinin kullanılması ve işçinin SSK/SGK/Aile Hekimliği polikliniğine kadar bile giderek zaman kaybetmesine kapitalistlerin tahammülünün kalmamasına bağlanabilir. Bu nedenledir ki, işyeri hekimliği hizmetleri de başlıca poliklinik hizmetlerini içermektedir. İşçi sağlığı ve güvenliği gibi güdük bırakılmış ve patron inisiyatifindeki kurumların işçi katılımını imkansız hale getirmesi, işyerlerini sağlık açısından denetleyen müfettiş sisteminin işleme hale getirilmesi kapitalizmin benzer mantığına veya emekçiler açısından bakıldığında akıl dışılığına bağlıdır. Kapitalizmde işçi sağlığı sorunlarını çözümsüz bırakan şey üretim araçlarının özel mülkiyeti ile üretimin toplumsallaşması arasındaki temel çelişkidir.” (12). Yani kapitalizmin sömürgeci yapısıdır ve bu nedenle işçi sağlığının dili anti kapitalist, anti-sömürgeci, özgürleştirici olmalıdır.

“İkinci aşamaya karşılık gelen üretim tarzı ise sosyalizmin kuruluş yıllarıdır. İşçi sınıfı altı bin yıllık esaretinden kurtularak iktidara gelmiş, üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermiştir. Ancak toplum hala eski üretim tarzlarının izlerini taşımaktadır. Sağlık açısından kapitalizm döneminde planlanan ve üretime giren fabrikalar sağlığı etkileyen bir çok etkenle doludur. Bu dönemde sosyalist bir iktidarın yapabileceği en acil uygulama, işçi sağlığının korunması ve geliştirilmesi için bütün işyerlerinde/üretim birimlerinde birinci basamak sağlık sistemini kurmak olacaktır.” (12).

“Kongremiz; İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerine

erişimin oldukça düşük olması gerekçesiyle yapılan ‘İşçi Sağlığı ve Güvenliğinde Model’ konulu grup çalışmasında, sağlık hizmetinin öncelikli olarak geliştirici ve koruyucu hizmetleri kapsamı, fakat birinci basamak özelliği nedeniyle tedavi edici hizmetleri de içermesi, tüm emekçilerin erişebileceği, multi disiplinler bir ekip hizmeti olarak mesleki bağımsızlığın gözetildiği koşullarda üretim birimlerinde verilmesi gerektiği anlayışında ortaklaşmıştır.” (1).

“Gerçekten de ilk işyeri birinci basamak sağlık örgütlenmesi Sovyetler Birliği’nde sosyalizmin kuruluşu döneminde ortaya çıkmıştır. Tam gün ve ekip hizmetiyle verilen, işçilerin sağlığının geliştirilip korunmasına duyulan sorumluluğa dayanan bir hizmet sosyalist tipte sağlık hizmetlerinin temel ilkesini oluşturmaktadır. Sosyalizmin ilk kuruluş yıllarından sonra yeni kurulmaya başlayan kentleriyle, fabrikalarıyla, okullarıyla ve en önemlisi yeni insanlarıyla sosyalizmin ileri evrelerine doğru ilerlenir. Bu aşama sağlıkta 1. aşamaya denk gelecektir. Sömürücü sınıfların ortadan kalktığı bir toplumda üretimin her aşamada planlanması tüm toplumun yararını gözetecektir. Bu aşama daha üretim planlanırken etkenleri olasılık halindeyken, bertaraf etme şansı verecektir. Yüksek bilimsel etkinlik gündelik bir aktivite olarak üretimin planlanmasında kullanılacaktır ve sağlığın en üst düzeyde tüm toplum tarafından geliştirilmesi, korunması anlamına gelecektir.” (12).

Üretim İlişkileri Bağlamında ‘İşin Sosyolojisi’ Örgütleyicidir

İş, gerek iş ortamında gerekse toplumda oluşturduğu etkilerle, sınıf dayanışmasının önemli bir ögesi olduğu kadar sağlığın da sosyal bir bileşenidir. Ve öyledir ki; üretme eyleminin kendisi toplumsallığı üretir.

“Üretim ve ürün güvenliğinin öncelenip, emeğin sağlıklı olma hakkının gasp edildiği,”nin (1) belirlemesini yapan Kongremiz’e karşın; “Kapitalist üretim yapısının işçi üzerine etkileri burjuva endüstriyel sosyolojinin konusu olduğunda bu ‘bilim’ ekonomik sorunlara yönelerek ve sosyal bir aktör olarak işçi kavramının rolünü makro ekonomik faktörlerle belirlenen pasif bir obje konumuna dönüşüren’ yaklaşımlarda bulunmuştur.” (13).

'İşçi sağlığı' kavramından 'iş sağlığı' kavramına geçişin sermaye dilinde ve farklı cümle ile kurulması diye yazımızı bağlamadan önce belirtelim: Kapitalizmin sömürgeci yapısının rakamlarla kanıtlanmaya ihtiyacı yok. Türkiye'nin (ve elbette ki dünyanın) durumunu rakamsal verilere dayanmadan da yeterince açık olarak görebiliyoruz. İşçiler/emekçiler ciddi bir saldırı altında. İşsizlik, güvencesizlik, iş kazaları ve meslek hastalıklarına bağlı ölümler/cinayetler ve umutsuzluk elle tutulacak denli somut. Öte yandan sermayenin emek yağması, sömürgecilik, yozlaşmışlık kokuları, militer saldırılar, milliyetçi-şoven yaklaşımlar her yanı sarmış durumda.

"Bu bağlamda bizlerin yapması gereken ise; İçinde bulunduğumuz durumun rastlantısal ya da kader işi olmadığını göstermek, saldırının nasıl adım adım, sistematik bir bütün halinde örüldüğünü kanıtlamak, 'kapitalizm kötüdür' ezberiyle yetinmemek, ülkede ve dünyada kapitalizm tarihini deşmek/eşlemek, yeni dersler çıkarıp strateji geliştirmek, mücadeleyi örgütlemektir." (2).

Ve "iktidarın asıl gücü, karşısında yer alan güçlerin zayıflığından kaynaklanırken; güçlerin birleştirilmesinin de kolay bir iş olmadığı açıktır. Kendi talebi için eylem yapan işçi, Kürtlere karşı linçlere katılabilmekte, 20-30 lira için 'kaçakçılık' yapan Kürt köylülerin katledilmesine göz yummakta, yine erkek egemen bir toplumda kadın cinayetlerine duyarsız kalabilmektedir. Demek ki güçlerin birleştirilmesi için öncelikle kendilerine yönelen saldırı ile diğer alanlardaki saldırılar arasında ilişkiyi görünür kılmak ve bu temelde talep ve mücadeleleri ortaklaştırmak gerekmektedir... Yani işçi, bu şoven-milliyetçi, erkek egemen bakış açısının kendi sömürsününün üzerini örttüğünü ve aksine ulusal ve cinsiyet hak eşitliğinin kendi sınıf mücadelesine güç katacağını fark ettiğinde iş değişmeye başlayacaktır..." (14). Newroz Kürsüsünü işçi sınıfının ve emekçi kadınların kürsüsü, 1 Mayıs Kürsüsünü Kürt halkının ve emekçi kadınların kürsüsü ve 8 Mart Kürsüsünü de Kürt halkı ve işçi sınıfının kürsüsü yapabildiğimiz oranda mücadele de doğru yolda güç toplayarak ilerleyecektir.

İşte tüm bu neden(ler) ile mücadelenin işçi sağlığı ve güvenliği kulvarındaki atılımı/açılımı olan İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi işçiler/emekçiler ve örgütleri tarafından oluşturulma-

ya başlandı. Kongre Sonuç Bildirgesi'nde kristalize olan haliyle "manifestosunu" da yayımlarken, oluşumuna yerel "İşçi Sağlığı ve Güvenliği Yapılanmaları" ile devam etmektedir/edecektir.

Kongremiz tüm bu içerikleri gören bir yerden; **"Emeğin sağlıklı olma ve güvenli ortamlarda çalışma hakkını savunarak ve 'örgütsüzlük' engelini 'direnc' göstererek aşacak kararlılıkta yapılmıştır."** (1).

Şimdi önümüzdeki görev: **"Sağlık için mücadele ve mücadele için sağlık anlayışı ile yola çıkan"** (1) Kongre ortaklarının ürettiği değere güç verecek sahip çıkmasıdır. Ve, İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi bizlere göstermiştir ki; "İşçi sağlığı ve güvenliği sorunu örgütlenmenin ana meselelerinden biridir."

Dipnot

*"Hakki" kavramı; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde olduğu gibi sınıf mecrasından kopartılıp "kul hakkı" düzeyine indirgenerek değil, "üretirken-tükünen" işçinin / emekçinin sınıf mücadelesi içindeki meşruiyeti bağlamında kullanılmıştır.

Kaynaklar

1. İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi Sonuç Bildirgesi.
2. Tokar Kılıç N., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Sayı: Temmuz-Ağustos-Eylül 2006, Sayfa: 2-6.
3. Zencir M., Emek ve Toplum Dergisi, Sayı: 2, Sayfa:31-35, Ocak - Şubat 2012.
4. Toksöz G., İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi'ndeki deşifresi yapılmış-yayımlanmamış konuşmalarından.
5. Etiler N., SES Kadın Dergisi, Mart 2012 sayısından.
6. Öztürk M. Y., İşçi Sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi'ndeki deşifresi yapılmış-yayımlanmamış konuşmalarından.
7. Yücesan Özdemir G., İşçi sağlığı ve Güvenliği 2011 Kongresi'ndeki deşifresi yapılmış-yayımlanmamış konuşmalarından.
8. Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Sendikalaşıyor, <http://www.amargi.org.tr/?q=nodel/246>, Erişim tarihi: 08.04.2012.
9. Akarca G., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Sayı: Temmuz-Ağustos-Eylül 2011, Sayfa: 2-10.
10. Zencir M., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Sayı: 40, Sayfa: 49-50.
11. Topak O., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Sayı: Nisan-Mayıs-Haziran 2004, Sayfa: 7-12.
12. Nalçacı E., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2003, Sayfa: 12-14.
13. Yavuz C. I., TTB-Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2004, Sayfa: 2-4.
14. Diyar Ç., Evrensel Gazetesi, 27.02.2012.●